

Změna kronikáře

Prvý kronikář obce Alois Student, správce školy v Bacově, těžce onemocněl duševní chorobou a odstěhoval se do Brna.

Přebírám tento úkol vedení kroniky já, Bedřich Vašek, řídící učitel v Bacově. Narodil jsem se 12. ledna 1911 ve Vigantích z dělnické rodiny. Studoval jsem ve Valašském Meziříčí a jako učitel působil jsem na Horní Bečvě a nyní na Prostřední Bečvě.

Kronikářem zdejší obce jsem ustanoven v roce 1946. Přes druhou světovou válku byla kronika u nadřízených úřadů, kteréžto opatření učinil okupační režim. Poněvadž kroniku píše po delším období, rozdělím zápis na 2 časové úseky : první od roku 1930 do německé okupace v roce 1939 – druhý úsek obsáhne druhou světovou válku do roku 1945. Prameny získám v archivech, ve vypravování pamětníků i ve vlastních zkušenostech.

ÚDOLÍ V LETECH 1930 – 1939

Hospodářská krize, nouzové práce, podpory

Hospodářské a sociální poměry :

Léta 1929 - 1934 vyplňuje období hospodářské krize, období nezaměstnanosti. Jako v jiných západních státech tak i v naší republice vypukla hospodářská krize z nadvýroby. Není odbyt na výrobky, protože závody propouštějí dělníky z práce. Tím hůře pro výrobu, protože nedostatkem výtěžku se sníží koupěschopnost obyvatelstva. Poněvadž není možno nechat dělnické rodiny zahynout hladem, provádějí se investiční práce nutné i méně nutné t. zv. nouzové, a poskytují se ministerstvem sociální péče podpory v nezaměstnanosti ve formě poukázek na potraviny, které občané nazvali „žebračkami“. Tento termín totiž zobecnil v celé republice. Poukázka měla kupní hodnotu 10 Kč. Podarovaný si za ni odebral u obchodníka potraviny. Za „žebračky“ občané také pracovali na nouzových pracích.

Vyživovací komise

Rozdělovala je vyživovací komise. Její předsedové se střídali a byli jmenováni okresním úřadem vždy za některou politickou stranu. Předseda vyživovací komise snažil se podělití nejdříve své straníky (příslušníky své politické strany), protože vznikaly při výdeji poukázek hlučné hádky. Když Štěpán Šena si v pracovní knížce přepsal datum výstupu z práce, aby měl nárok na podporu, revise předešla k náhradě podporu jmenovaného starostovi obce Augustínu Janíčkoví. Kdo měl 4 ½ měřice pozemků, neměl nárok na podporu ani na přijetí do nouzové práce.

Počet nezaměstnaných

V roce 1930 dostávala obec v poukázkách 1 000 - 2 000 Kč měsíčně. V zimě let 1931 - 32 bylo 200 až 300 nezaměstnaných, kteří měli nárok na podporu. Za rok 1931 bylo rozdáno ve zdejší obci poukázek v hodnotě 19 100 Kč. Poukázky se všem nedostaly, protože podpora byla snížena až o třetinu potřebného obnosu.

Gentský systém

Mnozí dělníci se snažili zmírniti bídu Gentským systémem. Byla o podpora odborové organizace po ukončení pracovního poměru. Mezi dělnictvem bylo nejvíce příslušníků odborové organizace strany křesťansko – sociální (již vedl ve státním měřítku poslanec A. Čuřík) protože dávala nejvyšší podpory gentského systému. Tuto odborovou organizaci ve zdejší obci vedl Josef Janíček č. 170. V roce 1932 měla 78 členů.

Opravy obecních cest

Nouzové práce se prováděly na opravách a stavbě obecních cest do Bacova, na Adámky, ke Smočkům, na opravách škol, hrazení bystřin i na stavbě silnice z Prostřední Bečvy na Pústevny. Pracovat směli jen nemajetní nezaměstnaní živitelé rodin. Těžko bylo rozsuzovat mezi mnoha potřebnými. Proto i tu bývalo mnoho hlučných hádek a žalob na okresní úřad. Pracovalo se také na směny : první směna 14 dní, druhá směna 14 dní, třetí směna 14 dní. Dle slov Jana Fiuráška pracovali někteří jen 14 dní za rok. Ministerstvo sociální péče poskytovalo na 1 den a 1 osobu 8 Kč.

Na stavbu silnice v Kněhyních dalo jmenované ministerstvo dvakrát po 80 000 Kč. Políry při nouzových pracech byli : Jan Šíra 52, Jan Fiurášek 119, Jiří Galčan.

Zaměstnání, zemědělství

Zaměstnání obyvatelstva :

V době první republiky se živilo obyvatelstvo naší obce převážně zemědělstvím. Půda byla obdělávána ručním potahovým pluhem, motykou, branami dřevěnými neb železnými. Jako potahu se používalo krav i koní. Průměrně tu bývalo 22 koní. Majitelé koní chodívali též „na oračku“ nebo též „na dělo“ majitelům malých pozemků, kteří potahu neměli. Tito říkali : „Máme dnes sedláka“. Hnojilo se chlévskou mrvou, jejíž jakost byla závislá na podestýlce. Slámou se nestlalo, ale úzkostlivě s ní hospodařilo jako s krmivem. Pod dobytek se stlalo listem, který se hrabal v lese, nebo četinou. Též opadlé jehličí z jehličnatého lesa zvané „múr“ se používalo ke stlaní. Hnůj se vyvážel už v zimě na jednu velkou hromadu nebo na jaře zrovna na menší hromádky. Při orání muž chodil za pluhem, žena nebo chlapec vodil dobytek, čili „pohonil“. Brambory se po zasazení překopávaly, když vyklíčily z půdy se překopávaly opět (okopávaly) když povyroستly se motykou ohrňaly. Větší rolníci ohrňali pluhem „ohrňákem“. Brambory se na podzim vykopávaly opět motykou a odvážely domů na „táčkách“ (kolečkách), „tragači“ (trakaři) neb i na voze. Z obilnin se tu selo žito ozimé („obilé“ nebo též „rež“), žito jaré („jarka“), pšenice ozimá („žito“), pšenice jará („jaré žito“), oves i ječmen. Jařiny se sely ve vyšších polohách nebo „na zápači“ (straně obrácené k severu po případě stíněné ještě lesem) tam, kde by oziminy přes zimu vyhynuly.

Umělá hnojiva

Umělých hnojiv se používalo málo. Dobytek se od jara do zimy pásal na pastvinách. Pásly výhradně děti, protože dostávaly úlevu od školní docházky do roku 1914, se dostávala rodina do konfliktu se školou. Jímek na močůvku („hnojůvku“) také bylo málo.

Meliorace

V roce bylo zřízeno meliorační družstvo, které provádělo odvodňování zamokřených pozemků. Stát poskytoval na odvodňování subvenci ve výši 80% nákladu. Této výhody použili : Vašek 235, Jurečka 29, Mikulenka 20, Janíček 170 atd.

Stát dával též subvenci na rekultivaci t. j. proměnu luk a pastvin v role. Tato podpora byla malá. Jan Fiurášek obdržel na rekultivaci 4 měřic pozemků 100 Kč. Ovocnářství nevynikalo.

X. Válek 241 měl ovocnou školku z které prodával stromky.

Včelaři tu byli Jurek, Křenek 140, „na fojtství“ u Mikulenky, Válek 241.

Dělníci

Mnoho lidí jezdívalo za prací „do světa“. V ostravských kamenouhelných dolech pracovalo dělníků, v kopřivnické vozovce dělníků, ve Zlíně“ u Batě“ dělníků. Domáční dělníci i dělnice pletli punčochy a rukavice do pletáren Leo Brill v Rožnově, Albert Reisser v Tylovicích. Tkal se barchet na věšřatech, nosil se do Frenštátu přes Pústevny. V dialektu se říkalo, že „dělají na mašině“. Dodávat výrobky do továrny („lifrovat“) chodívali pěšky. Pěšky však denně chodívali dělníci ke stavbě retenční nádrže na Horní Bečvu (údolní přehrada), ba Josef Fárek 271 chodíval pěšky do práce denně až „na Bučiska“ do Rožnova p. R. Mnoho dělníků pracovalo též v lesích velkostatku Rožnov, kde káceli a v polotovar zpracovávali dřevo. Výdělkově nejvýše stáli dělníci od Batě. Lišili se oděvem z drahé látky a městských střihů a na taneční zábavě vystupovali kavalírsky. Jenže tvořili nepatrný zlomek obyvatelstva.

Výroba houně

Ve zdejší obci je jen malá výrobná : valcha u Solanského č. 10 a u Karla Langera 9. Tento byl původu německého. Byl strojníkem na parní pile, která v roce 1910 vyhořela. Přiřazen se k Solanským, kde po zrušení pily stavěl s nimi společně mlýn a valchu. Po smrti tchána se osamostatnil a vystavěl si vlastní výrobnu. Jmenovaní pracují takřka sami. Z celého Rožnovska sem přinášejí majitelé ovec vlnu, aby si nechali vyrobít houni na papuče.

Strojní výrobu cihel provozoval Karel Malina „na ulici“.

Nadbytek pracovních sil

Všude bylo možno pozorovat hojnost lidí, kteří se po splnění svého nepatrného úkolu, nebyla-li právě špičková práce, bezplánovitě loudali a zevlovali ve světnici nebo u domu. Tito byli rádi, když si třeba jako poslíček mohli vydělati 1- 5 Kč. Byly tu též děti, které si vydělávaly na Pústevnách oprášením od sněhu „pánů“ t. j. lyžařů.

Borůvky – „Hafery“

V červenci bývala borůvková sezona. Zástupy lidí nejen zdejších, ale i cizích až ze Zubřího chodilo na harefy (= borůvky) do Snoza, na Skalíkovou louku, pod Radigasta, na Pústevny. Též v drobných selských lesích jich bývalo dosti. K večeru se hloučky s putnami naplněnými borůvkami stahovaly k silnici, kde stál překupník s bryčkou, později i s menším autem nákladním a až hluboko do noci naplňoval svůj povoz vykoupenými borůvkami, které ještě za noci vezl na prodej do Nového Jičína, Frenštátu, Příbora a jiných měst. 1 l borůvek tu stál 2,3 Kč. Později však Bečvané dováželi v putnách na jízdních kolech borůvky do měst i vzdálenějších sami. Získali tím vyšší cenu borůvek. Na trh se vozily i houby a maliny, jež se sbíraly v Malinovém, v Klínku i „za horami“. („Za horami“, „na záhorsku“ jsou to názvy severních svahů Radhoště, Kněhyně, Čertových mlýnů, Řík).

Řemesla

V č. 13 je kolář Blinka. Proti hotelu „Bečva“ je kovárna E. Fiuráška. „Na Kněhyni“ (nedaleko Zavadilky je švec Ondryáš – v Kněhyních švec Vaněk. Pod Zavadilkou je pekař Ondryáš. Jsou tu též zástupci živnosti : krejčovské, zednické, tesařské.

Obchody

Obchody smíšeným zbožím : Fiurášková pod Novou, Antonín Mrázek „na obecní“, Božena Mikulenková „na ulici“, Božena Bernkopová „na lukách“, Helena Očadlíková v Kněhyních.
Hostince : „Na Nové“, Zavadilka, Jan Skokan.

Služebníci

Mnoho mladých dívek chodily na službu do měst do rodin úředníků, obchodníků, ale i na Hanou k sedlákovi „za dívku“. Chlapci sloužili za pasáka („za kravařa“) a dospělejší „za pacholka“ (= kočího).

Potrava

Obyvatelstvo krylo svou výživu hlavně z úrody na svých pozemcích. Hlavní potravinou byly brambory a mléko, třeba jen kozí a pokrmy ze šrotu získaného ze zrní, rozdrčeného na ručním kamenném mlýnku. Tento šrot byl nazýván „krupica“ a byla z něho vařena kaše ve vodě nebo ve mléku rovněž zvaná „krupica“. Ze šrotu byl pečen černý „krupicový“ chléb. Pochoutkou byl chléb koupenny („kupný“) t. j. od pekaře. Vdolky a buchty se pekly jen na svátky. Spotřeba cukru byla malá. Káva se vařila jen ve svátky (t. j. velikonoce, vánoce, svatý Duch).

Lojaři a máslaři

Když nebylo mléka, vařila se lojová zasmažená polévka. Lůj přiváželi do obce překupníci : František Stavinoha 259, Vaňková č. 113, Cyril Fiurášek, Julius Fárek, Ondruchová a Kantorová z Kněhyní. Děti do školy si brávaly na svačinu nebo na oběd bramborové placky nebo černý chléb. Alois Křenek č. 229 mi vypravoval o občanech, kteří si na oběd do práce na stavbě kněhynské silnice brali jen bramborové placky, jež byly zapíjeny vodou, nebo syrové brambory, jež byly pak při práci upečeny v ohni. Zámožnější zemědělci si též zabili vepře („udělali si gúry“).

Výměnkáři

Starší zemědělci, kteří postoupili majetek dětem, odcházeli na výměnek („na vymínku“). Bud' si ponechávali nadále část pozemku, nebo si při postupní smlouvě dali upsát, jaké množství brambor, zrní, mléka, dřeva atd. je nabyvatel povinen ročně jim dávat („vymínka sypaná“). Nebo prostě byl je nabyvatel povinen živit při svém stole.

Chudinské podpory

Starým, práce neschopným lidem, kteří neměli výměnku, poskytovala obec chudinskou podporu. Výše podpory byla závislá na pracovní schopnosti. Nejvyšší dosažitelný obnos činil 40 Kč měsíčně. Jinak se pohybovala výše podpory okolo 20 Kč měsíčně. Obec peníze těžce sháněla. Často se stalo, že vyrovnávací fond zadržel obci výplatu na vyúčtování zemským nemocnicím a v naléhavých případech nezbývalo starostovi, než vyplatit chudinskou podporu svými penězi. Počet obecních chudých činil okolo 20.

Půjčky

Hromadění vlastnictví nemovitostí spořitelny města Rožnova.

Poněvadž nebylo možnosti výdělků, hradili často občané svoje nutné výdaje půjčkou u spořitelny. Vypůjčenými penězi hradili opravu stavení, výplatu dědických podílů, ba i běžné živobytí. Poněvadž se těžko sehnaly peníze na úroky, býval postižen ručitel nebo byl majetek dán do dražby. Poněvadž lidé peněz neměli, ponechávala si nemovitost ve vlastnictví spořitelna a tuto pak najímala. Do vlastnictví spořitelny přešly : Dům č. 138 nynější ozdravovna od Pavla Fiuráška, dům č. 271 v Bacově od R. Wolfa, usedlost Vojkůvky Ondřeje č. 106, jako ručitel pozbyl domek č. 1 Cyril Boruta.

Vyrovňovací fond

Vyrovňovací fond hospodaření obce. Obce, které nemohly ze svých zdrojů krýt své rozpočtové výdaje, byly hospodářsky nesoběstačné, dostávaly od zemského úřadu v Brně podporu z vyrovnávacího fondu. Podpora byla často snížena. Dle slov starosty Augustina Janíčka, činily-li rozpočtové výdaje obce 80 000 Kč, byla poskytnuta podpora z rozpočtového fondu 30 000 Kč, což stačilo na školství a chudinství. Obec mohla získat na rozpočet z mimořádného fondu zemského úřadu. Tyto peníze však byly obci poskytnuty jen jako úrokovaná zapůjčka podepřená ručitelem.

Stavba silnice na Pústevny přes Kněhyně

Radhošť, Pústevny jsou památná místa, jejichž věhlas je rozšířen po českých zemích. Každým rokem v létě i v zimě přichází tu tisíce turistů jednotlivě i ve výpravách. Hlavně v květnu a v červnu přichází tu mnoho výprav školní mládeže. Na jižních svazích nebylo tu spojení pro moderní dopravní prostředky. Proto agrární poslanec Vencl z Rožnova pomýšlel na návrh silnice z Rožnova přes Černou horu na Radhošť. Obchodník Doležal z Rožnova upozornil starostu Janíčka Augustina na možnost silnice přes Kněhyně na Pústevny. Taková akce byly pro zdejší obec žádoucí, aby se zmírnila nezaměstnanost. Proto místní činitelé jednali s hejtmanem Šebestou a ministerským radou Bayerem proti vůli poslance Vencla u nadřízených úřadů.

Projekt :

Projekt této silnice vypracoval ing. Šedo za 6 000 Kč, ač jiní žádali 18 600 Kč a 21 000 Kč. Dle tohoto projektu činil rozpočet na silnici 1 850 000 Kč. Se stavbou se započalo v r. 1932 jako s nouzovou prací v rámci akce nouzové péče o nezaměstnané.

Náklady:

Ministerstvo sociální péče udělilo zdejší obci podporu dvakrát po 80 000 Kč. Za prvních 80 000 Kč se vystavěl úsek od školy v Kněhyních po potok Kněhyňku – most. Za druhých 80 000 Kč se vystavěl úsek po fojtovu skálu. Pak byla stavěna z rozpočtu nadřazených svazků a dokončena v r. 1948. Stavbu této silnice sleduje ve své kronice národní škola v Kněhyních.

Používání silnice :

Dnes mívá tato silnice velkou frekvenci o nedělích, kdy tu přijede stovky osobních automobilů a motocyklů s výletníky hlavně z Ostravy.

Lesní hospodářství

Poněvadž terén zdejší obce je hornatý, jsou úbočí a svahy, kde se nedá provozovat polní hospodářství a pastvinářství, porostlé lesy. V Bacově převládají listnaté lesy – bříza a buk, v Kněhyních lesy jehličnaté, hlavně smrkové. Lesy se tu dělí na „selské“ a „panské“.

Selské lesy :

Selské lesy jsou roztroušeny mezi políčky v roklích potůčků a patří jednotlivým rolníkům, „panské“ lesy patří velkostatku Rožnov a tvoří rozsáhlé komplexy ve vyšších polohách. Trať „Snoz“, porostlý bukovými lesy je společným vlastnictvím téměř všech usedlíků v Bacově. Těžení prováděli a provádí lesní dělníci z Kněhyň i z Bacova.

Lesní dělníci :

Lesní dělník vydělal průměrně denně 30 Kč. Též zalesňování se plánovitě provádělo. Olga Křištofová vydělávala denně při sázení smrků v Čertových mlýnech 5 Kč denně.

Odvoz dřeva :

Odvoz dřeva do Rožnova na nádraží prováděli rolníci koňmi. Ostrouhané „papíráky“ a smrkovou kůru na tříslu na žebříňácích, klády na rozvázaných vozích tak, že silnější konec klád spočíval na předních kolech a tenší konec na zadních kolech. Za takové jízdy na četných zatáčkách se musil „natahovat býk“ t. j. zadek vozu se musil samostatně řídit. V létě se po silnici rachotivě sunul každodenně proud vozů, v zimě se vlékly klády na saních „krčadlech“ silnějším koncem podepřené. Aby klády se silnice „nesešlapovaly“ bránily patníky. Tito formani byli velkou potíží pro automobilisty, kteří musili někdy kus cesty za klády krokem jet, než se podařilo ve sněhu uvolnit cestu. Forman objel za den obyčejně jednou a do m³ míval Kč. U hospod bylo vídati státi prázdné povozy s koňmi. To byly zastávky na zpáteční cestě.

Pily :

Požez na desky a latě prováděly pily Čenka Maliny na Horní Bečvě a Josefa Solanského na Prostřední Bečvě. Bývaly celý rok v provozu.

Obchod dřevem :

Dřevo od zemědělců kupovali též překupníci, kteří měli od úřadů oprávnění jako „obchod s dřevem“. Takový byl např. Vrábel z Hažovic a jiní. Též Čeněk Malina na pile kupoval od rolníků dřevo. Metr stavebního dřeva smrkového stál 80 Kč, ceny se pohybovaly metr desek stál Kč, metr palivového dřeva bukového stál Kč.

Kleštiny :

Jan Juroška č. 66 vyráběl z bučeků zvláště u kořene zakřivených kleštiny, t. jest kastry do chomoutů. Dodával je na jižní Moravu, na Opavsko, a až do Horního Slezska. Jan Křištof č. 57 páčil z buků v milířích dřevěné uhlí, které dodával do továren do Ostravy.

Loukotě :

Rolníci též vysekávali z bukových polen sekerou tovar na loukotě. „Při hoře jak při komoře“, pravilo přísloví. Též otop ve zdejší obci byl prováděn jedině dřevem.

Lesní zřízenci :

Veliké úctě u lidu se těšili nadlesní v revíru při cestě do Kněhyň (t. j. X. Křepelka) a hajní. Lidé v panském lese leccos potřebovali a nějaký účinek se použít musil, aby se oko snáze zamhouřilo. Nadlesní měl název u lidu „pán“.

„Byl jsem u pána“, „mluvil jsem s pánem“.

Lesy selské byly přirozené. Rostly tak, jak se semínka sama zasela nebo nové stromky z kořenů odnožily. Podrost tvořily borůvky. Namnoze si je majitelé hlídali a nepovolané sběrače vyháněli. Kronikář se také přesvědčil, že rubiska za Bukovinami na „Záhorsku“ jsou „zahájená“. To jest střežil je hajný, aby maliny nikdo nesbíral, až manželky lesních dělníků nasbírají pro „pány“ v polesenském úřadě.

Lesní reforma : Obecní les

Lesní reformou získala obec od velkostatku rožnovského v roce 1933 50 ha lesní půdy a 5 ha zemědělské půdy; tato byla rozdělena mezi uchazeče, kteří tu vystavěli řadu domků okolo cesty na Kozule t. zv. „Nový Zlín“. Dle slov tehdejšího starosty Augustina Janíčka obec na zakoupení neměla žádných peněz a ručit nebyl nikdo ochoten. Proto poskytli obci zapůjčky : on, Cyril Pařenica č. 70, Gabriel Bíl č. 54, Blinka František č. 13, Jan Žitník, hajný. Jednalo se o obnos 54 000 Kč. Dluh se splácel z těžby dřeva. 70 metrů bylo třeba jen na úroky. Prodejem 1 000 metrů kulatiny a 400 metrů palivového dříví se dluh zaplatil. Obecní hajný nad těmi lesy byl ustanoven František Ondryáš č. 111

Myslivost - honitba

V katastru zdejší obce se vyskytuje zvěř : zajáci, koroptve i křepelky, srnci, méně bažanti, zřídka jeleni (dělají škody, žádný je nechce hradit’).

Honební záležitosti spravoval do r. 1945 „pán honitby“, nyní honební výbor, jehož předsedou je Michal Bernátek.

Nájemci honitby :

Honitbu měli pronajatu : za Protektorátu ing. Hartmann z Ostravy, před ním řezník Kaděrka z Frenštátu, před ním zdejší občané Pavel Fiurášek č. 23 a Josef Boruta č. 11 a ještě dále do minulosti Vincenc Bíl č. 58 a fojt Mikulěnka č. 20.

Poplatek za honitbu patřil všem majitelům pozemků, kteří mohli na něj uplatňovati nárok ve výši patřící na výměru pozemku. Byl však ukládán u kontrebučenské záložny v Rožnově p. R. V době první republiky činil roční úrok z těchto peněz 200 Kč. Z těchto peněz byla zakoupena dobytčí váha za 5 000 K. Nájemné z honitby činilo : u Josefa Boruty 200 Kč, u Kaděrky 700 Kč ročně.

Kromě toho brala obec za honitbu poplatek od velkostatku Rožnov. Tento byl oprávněn honiti vysokou zvěř na celém katastru obce a veškerou zvěř v enklávách.

Enklávy :

Enklávy byly pozemky, které aspoň ze 3 stran byly obklíčeny pozemky velkostatku. Poplatek od velkostatku byl vyplácen naturálně : 80 metrů palivového bukového dřeva, které obec používala otopu škol. Později tento poplatek klesal až na 20 metrů.
Honitba se pronajímala obecní dražbou.

Produkce zvěře :

Na honech bývalo ve zdejší obci uloveno ročně za starších dob až 60 zajíců, později 40 - 30. Po honě bývalo sezení v hostinci. Honci se občerstvovali v šenkovně, střelci v sále.

Klimatické výhody, rekreace

Jižní svahy radhošťských Beskyd tvoří jednu z hlavních rekreačních oblastí v ČR. Drsné severní větry zadržují masivy hor a hlné větry karpatské, které mají východní až jižní směr a vanou dolů s horských hřebenů, jsou mírné. Tento tlumený hlný vítr 1. rozptyluje mlhy, 2. otepluje a vysušuje ovzduší, 3. způsobuje teplé, jarné a slunné počasí.

Okolní komplexy lesů bohatě vůní ozonisují vzduch a komplexy lučin zároveň s lesy napomáhají tlumiti nepříjemné vyšší letní teploty. Podnebí u nás je slunné s teplým jarem a dlouhým podzimem. Toto podnebí má poměrně tepelně tlumenou dobu letní s malou větrností i značným počtem tišin a s vysokým počtem slunných dnů, ve vysokých polohách horských se silným zářením ultrafialovým. Podle profesora Mladějovského se toto podnebí vyrovná klimatu tatranskému.

Skutečně – je u nás vzduch jako smetana, samá lahoda.

Letní hosté – rekreace :

Z důvodů zdravotních a rekreačních přicházelo tu na léto mnoho hostů. Ubytování byli v hostincích či hotelích a v bytech místních občanů. Hotely byly u nás pěknější než školy s veškerou bytovou kulturou. Byly též pro zdejší obec hojnou studnicí příjmů. Dávka z přechodného ubytování, která činila 10% vynesla obci až 20 000 Kč, a to jen z hotelů.

Každý majitel domu se snažil vpravit aspoň světničku pro letní hosty. Někde umístili letní hosty „lufťáky“ ve svém bytě a příslušníci rodiny spali na půdě nebo na chlévě. Někdy zájemci o letní byt zapůjčili majiteli domu peníze na vypravení bytu a chodívali pak svou pohledávku „odbývat“.

Obchodní styk s hosty :

Letním hostům prodávali naši občané mléko a vejčička i máslo. Byl to jeden z řídkých pramenů k získání finančních prostředků, ovšem na úkor své vlastní spotřeby těchto naturálií. Hosté platívali denně za světničku Kč.

Společenský původ hostů :

Na letní byt chodívali úředníci, obchodníci, jen nikdy ne dělníci. V hotelích na Pústevnách byli hosté z vyšších kruhů buržoasie.

Trampové :

Městská mládež volně individuálně turistovala po lesích pod názvem „trampové“. Za slunného letního dne bývalo okolí koryta Bečvy poseto ležícími nahými sluníci se těly. Něžný šepot listoví v lese nebo monotónní šum splávků u potůčků – bystřin – uklidňovalo nervy. Současně však domorodci upoceni pachtovali se se sklizní úrody. Večer pak v hotelích v družném

ruchu v záři elektrického světla pohybovaly se opáleně sluncem postavy z Brna, Ostravy, Olomouce a odjinud.

Vliv hostů :

Styk s městským živlem způsobil určitou kultivovanost našich lidí, což nenalezneme tam, kde tohoto styku není, jako např. na valašsko kloboučku.

Lom

Při vstupu do rástoky Kováreňská a při zatáčce okresní silnice na Pústevny leží kamenný lom, kde se dobývá jakostný kámen na stavbu silnic (geologická odrůda = karpatský pískovec) již od roku 1924.

Nájemci lomu :

Lom měli původně najatý Petřek Pavel z Horní Bečvy a Janíček Augustin, bývalý starosta. Kámen se dovážel k drtiči, který stál u rozcestí nedaleko Zavadilky a byl poháněn naftovým motorem. Do spolku s těmito 2 nájemci přistoupilo Hrazení bystřin. V roce 1932 přebíral lom do své správy okresní úřad Valašské Meziříčí.

Nájemníci dobývali kámen primitivně, ručně, okresní úřad započal s mechanisováním prací.

V roce 1940 - 41 byly postaveny budovy a drtiče v bezprostřední blízkosti lomu. Drť se odvážela vozíky ručně do primitivních bunkrů. V roce 1947 byly naftové motory vyměněny za elektrické.

V roce 1952 byly postaveny nové násypné bunkry, do kterých se drť dopravuje na pásech.

Odvoz :

Z bunkrů se drť nasypá do nákladních automobilů a rozváží i mimo rámec okresu. Zpočátku se získávaly jen šterky. Později přibyl další drtič, granulátor. Teď se získává i dlažební a stavební kámen pro silniční stavby.

Dělníci :

Zpočátku pracovali v lomu 3 - 5 dělníků za „žebračky“, nyní tam pracuje 20 dělníků. V lomu pracuje 30 let Julius Fiurášek, nyní údržbář. Jiní nejstarší dělníci : Josef Juříček, J. Juroška.

Lom řídili : Frňka Jindřich č. 261 a Měkyna Josef z Hutiska, pak J. Malěř z Hutiska a od r. 1950 Josef Vala č.

Lom zásobuje kamením stavby a opravy silnic v celém okrese i za hranicemi okresu. Mnohokrát za den možno pozorovat na silnici těžká nákladní auta – stojedenáctky - odvázející šterk namodralé barvy.

Školství

V naší obci jsou nadále 3 školy : U mostu, v Kněhyních a v Bacově. Stav a vývoj školství je dobře popsán ve školních kronikách. Proto budu uvádět jen statistická data.

Počet žactva :

ŠKOLNÍ	Š. BACOV	Š. KNĚHYNĚ	Š. U MOSTU
--------	----------	------------	------------

ROK	Počet			Počet			Počet		
	tříd	chlapců	děvčat	tříd	chlapců	děvčat	tříd	chlapců	děvčat
1929 - 30	2	34	37	3	61	68	3	28	43
1930 - 31	2	37	35	4	68	68	3	66	53
1931 - 32	2	36	39	4	75	77	3	63	59
1932 - 33	2	42	33	4	72	72	3	71	66
1933 - 34	2	43	37	4	84	88	3	59	68
1934 - 35	2	40	40	4	78	76	3	70	64
1935 - 36	2	41	40	4	77	76	3	68	60
1936 - 37	2	45	37	4	75	70	3	69	67
1937- 38	2	40	39	4	78	66	3	68	56
1938 - 39	2	35	39	4	80	66	3	67	57
1939 - 40				4	68	64			

Během těchto let působili na školách tyto učitelé :

Na škole Bacov byl do roku 1935 řídícím učitelem František Holešovský, od roku 1935 do roku 1940 Metoděj Purč. Jako druhá učitelská síla působily manželky jmenovaných : Božena Holešová a Augusta Purčová. Za jejich nepřítomnosti pro nemoc a podobně vyučovali tu také : Rudolf Kramoliš, J. Stromšíková, Františka Skácelová, Jar. Bambuch, Bedřich Vašek, František Haša, Milada Nepustilová, Zita Blažková.

Ve škole U mostu po celou dobu byl řídícím učitelem Robert Malina. S ním působila jeho manželka Ludmila Malinová a jako další síla : Marie Masaříková, Emilie Michálková, Zdenka Macourková, Marta Sodomková, Adolf Hassmann, František Haša, Augusta Purčová, Zdenka Vybíralíková, Jaromír Daněk, Drahomíra Bublíková, Zita Blažková, X. Zahradník a Stanislav Bayer.

Na obecné škole v Kněžhyních působil jako řídící učitel Leodekar Očadlík a postupně tyto učitelé : Jiří Jor, Františka Jorová, Václav Praxl, Emilie Nedomová, František Fanta, Adolf Hassmann, Jaromír Daněk, Ladislav Zahradník, Bohumila Švestková, Růžena Pavlíková-Bušová, Ludvík Buš, J. Holaň, Božena Frnková.

Ženské ruční práce vyučovala na všech třech školách jedna učitelka. Vystřídaly se : Františka Šmejkalová, Teodora Maléřová, X. Bublíková.

Vybavení škol :

Školy byly přízemní staré budovy, kde se obnovovalo, co právě trouchnivělo : ploty, okna, podlahy atd. Na škole U mostu byla také věž se zvonem, který třikrát denně vyzváněl k modlení. Věž byla odstraněna v roce 1933. Školy byly otopovány výhradně dřevem, a to bukovým.

Vzhled žáků :

Žáci se nepřezouvali, ale chodili v botách do třídy. Děvčata chodívala do školy v dlouhých šatech (ve „šlepě“,), vlasy hladce přičesány a spleteny v copy, na hlavě šátek, na nohou vysoké střevíce. Chlapci nosili dlouhé kalhoty, kabát, klobouk a na nohou vysoké střevíce. Svrchníků nebylo.

Jídla žáků :

Na svačtinu nebo na oběd si nosívali bramborové placky, z kterých pak mívali žízeň. Též černý chleba z domácího šrotu se objevoval. Z podpory okresní péče o mládež v Rožnově a z darů různých mecenášů se přes zimu vařívala ve školách polévka. Z téhož pramene se uskutečňovaly vánoční nadílky.

Veřejné produkce :

Děti vystupovaly na veřejných oslavách na Zavadilce na 28. října, 7. března (narozeniny Masarykovy), 28. května (narozeniny Benešovy). Děti přispěly individuálními básničkami a sborovým dvojhlasým neb trojhlasým zpěvem.

Školní docházka :

Z jara a na podzim často zely staré dlouhé školní lavice prázdnou. Žáci pásli, pomáhali na poli nebo opatrovali mladší sourozence. A tu přicházela škola do konfliktu s rodinou. Učitelé hrávali s dětmi divadla a na konci roku podnikali s nimi školní výlety. Vzácnost byla, šel-li žák na měšťanskou školu do Rožnova a později na Horní Bečvu. V roce 1936 stala se měšťanská škola v Horní Bečvě újezdní školou, v jejíž ujezdí místní školní radě byli i zástupci zdejší obce.

O hmotné potřeby školy i školní docházku se starala Místní školní rada, která se skládala ze zástupců občanstva a učitelstva. Dlouholetým předsedou MŠR byl Michal Bíl č. 58, syn někdejšího starosty Vincence Bíla a Pařenica Cyril č. 70

Školní sešity a knihy si žáci kupovali sami. Nezaměstnanost měla neblahý vliv i na školství, neboť rodiče někdy nemohli žákům koupiti i oděv.

Kulturní život, Národní jednota, pracovníci

O kulturní život v obci se staral místní odbor Národní Jednoty, který v roce 1920 založil tu Augustin Hýža, učitel. Později kardinální osobností v Národní Jednotě byl pokrokový řídící učitel Robert Malina, který soustředil z občanů spolupracovníky. Dlužno jmenovat následující pracovníky : F. Dobiáš, učitel, Josef Vaněk č. 235, Jan Fiurášek č. 119, Josef Janíček č. 170, Pavel Kubáň č. 212, Michal Bernátek, tajemník obce. Národní Jednota byl sice spolek pro podporu českých menšin v Sudetách, ale v obci provozovala vlastně veškerý kulturní život. Národní Jednota hrála divadla. Byly tu hrány : „Lešetínský kovář“ od Svatopluka Čecha, „Maryša“ od Mrštíků aj.

Divadlo :

Jako herci se osvědčili kromě jmenovaných Julie Fiurášková - Valová č. , Aloisie Válková č. 241, Ludmila Barošová č. 15, Jan Augustin č. 153, X. Raska č. 9, Gusta Solanská aj.

Jeviště :

První jeviště bylo zakoupeno od Lidové školy hospodářské (pro mládež školet odrostlou) jejíž správce byl řídící učitel z Kněhyň Herolt. Později bylo zřízeno větší jeviště se 7 proměnami za 9 000 Kč. Dřevo na ně zdarma věnoval hoteliér hotelu Bečva Čeněk Malina. Divadlo se hrálo v hotelu Bečva a později na Zavadilce.

Zpěv :

Národní Jednota pěstovala také sborový zpěv - smíšený sbor - a nacvičovala národní tance - besedu.

Knihovna :

Měla také knihovnu o 400 svazcích, z které si občané rádi vypůjčovali knihy.

Četba :

Převážná většina obyvatelstva však nečetla nic, nebo četla málo. Deníky a obrázkové časopisy odebírala jen elita. U dělníků jsme uviděli časopis odborové organisace, u rolníků Mílotický

rádce apod. Někde se objevil krajinový týdeník lidové strany „Noviny epoch Radhoště“ nebo pokrokový krajinový týdeník „Lubina“, jehož redaktor Vokurka bydlel v Bacově č. 56.

V naší obci také bydlel rumunský žid Salamon pod jménem redaktor Šalamoun, který vydával krajinový týdeník „Nové časy“. Ženy čítávaly „Kříž a Maria“ nebo „Hlasy svatohostýnské“, které se čtou i teď.

Náboženství, společenský význam :

Mocným ba ústředním činitelem v duševním životě lidu je náboženství. Ve zdejší obci jsou vesměs katolíci, jen 2 - 3 rodiny jsou evangelické, které navštěvují evangelický kostel ve Strážce. V rodinách se udržuje hlasitá modlitba ráno, večer, před jídlem a po jídle. V době postní a adventní se večer rodina modlí růženec. V květnu se venku před obrazy provozuje májová pobožnost. V neděli všechno obyvatelstvo navštěvuje ve chrámech bohoslužby. Z Bacova a dolního konce na Hutisku, kde je obec přifařena a kde se též pochovávají zemřelí, z Kněhyň na Horní Bečvu. Starší chodí na ranní mši, mládež na hrubou mši. Tu uniká lid aspoň na chvíli trudnému a jednotvárnému životu.

Tu se též hospodáři setkávají, aby uzavřeli nějaký obchod s dobyt看em, nebo, aby u koláře či jiného řemeslníka si obstarali potřebné. Mládež má též příležitost vítanou, aby si vyhledla milého či milou. V početných skupinách pak odchází domů.

Zábavy mládeže :

Manifestem bujaré síly mládí jsou taneční zábavy při místní dechové hudbě Michala Bernátka. Nic nebylo zatěžko mládeži dojít si na „muzigu“ třeba do Bečvic nebo na Dolní Bečvu, Hutisko či Solanec.

Ojedinělým zjevem nejsou též „zálety“ svobodných mladíků za dívkami, které zvláště v letní době spí na půdách.

Tělovýchova :

Ušlechtilou zábavou, kus vlastenecké výchovy a tělesné zdatnosti nalézají též několik mladých mužů v tělocvičné jednotě Sokol na Hutisku. Též Jednota Orel tamtéž měl několik členů z Prostřední Bečvy.

Taneční orchestr, rádio :

První jazz - band byl zde vytvořen v roce 1935 : Harmonika : Michal Bernátek, saxofon : Michal Juroška 66, housle : učitel J. Daněk, bubny : J. Švihel.

Ku konci etapy, kterou popisují objevily se i rozhlasové přijímače, a to u elity, t j. hostinských, obchodníků, i řídících učitelů.

Pouti :

Mocnou tradici mají také pouti na Hutisku, Horní a Dolní Bečvě, kde ke kolotočům a krámkům se sběhnou zástupy mládeže i ze širšího okolí.

„Besedy“ = návštěvy :

Oblíbená zábava jsou též „besedy“, t. j. návštěvy mezi sousedy, zvláště za dlouhých večerů. Rozprava se často přenesla z běžných životních záležitostí nebo i „klebet“ na strašidla, znamení, smrtě, světlochy, slibky, duchy aj. Děti pak od hrůzy nechtějí samy ani do síně.

Z lidových zvyků udržuje se koleda, štědrovečerní zvyky, „šmigrust“, „buďačka“.

Pověry :

Udržuje se tu i dosti pověr. Věří se, že kráva proto nedojí, že souseda počarovala. Není radno večer přenášet mléko-krávy ujmou. A když už, tak je posolit. Slepice zpívá proti neštěstí atd.

Spiritismus se tu však nikdy nepěstoval. Přišel jsem i na případ, že se rodinný příslušník nutil, aby pil moč jako lék.

Vlivem městského živlu folklor tu takřka neexistuje.

Společenské poměry, rodinný život, alkoholismus

Především uvedu, v jaké situaci byla sociologická jednotka-rodina. Život rodinný tu byl spořádáný, ale už se vyskytly případy, že byl narušován nevěrností. Otec míval absolutistickou posici. Veškerá pozornost dětí i ženy byla soustředěna na každé jeho slovo, pohled či posun, aby každé přání či rozkaz mohl býti splněn bez diskuse. Dosti případů bylo, že si nechával otec ustrojovat lepší jídlo než pro děti. Celá moudrost výchovy mi byla sdělena ve větě :“Ach, jak toho bojsa není, je to smutná výchova“.

Hospodář si rád zašel mezi druhy do hospody, kde si sdělovali zkušenosti a zahráli v karty.

Hojnost srdečnosti se tu rozlévala nejen hlasitými hovory, ale i lihovinami, které byly nabízeny každému přichozímu. Alkohol namnoze zubožoval rodinu. Byly i případy, že otec z nedělních bohoslužeb přišel až v úterý nebo ve středu s hromy a blesky, takže žena a děti rychle hledali bezpečí v úkrytech. Pak se zase šetřilo na jídle a na šatech.

Společenské vztahy :

Sociální rozvrstvení obyvatelstva vyjadřoval zdejší občan : To je pán, to je „obyčejný člověk“. Největší pán byl pan farář, pak pan doktor, pan učitel, pan revírník a všichni páni od úřadů. V řeči nejstarších lidí byl : „oni pán řídící“, „oni tatulka fojt“ atd. Menšími, ale velmi významnými pány byl pan hajný i obchodník. Nikomu nenapadlo zkoumat zvyklosti, že se páni odlišovali lepším zvláštním „panským“ oděvem a lepší „panskou“ potravou. „Páni“ byli povýšení, nepřístupní a nevšimli si „obyčejného člověka“, nanejvýš odpověděli na uctivé pozdravy jeho. Ve styku s „pány“ byl lid pln uctivosti, pokory, nesmělosti a bázně, takže se mu až dech zatajoval, měl-li otevřít dveře k „pánovi“. Leckdo si za velkou čest pokládal mluvit-li s ním „pán“ třeba ve společnosti a toto bylo i předmětem chlouby.

V hostincích byly pro pány zvláštní světnice, „extrovně“, kde lid neměl přístup.

Společenská revoluce :

Když však se Bečvané dostali po první světové válce do Ostravy a jinde jako dělníci poznali tam nové sociologické myšlenky, socialismus. Přicházeli pak sebevědomí, bez pokory a nimbus „pánů“ počal postupně blednout. Celkem možno říci, že lidé se měli rádi a v srdečném soužití našli kus životní radosti.

Sudičství, vlastnosti lidu :

Sudičská vášeň se usadila v čísle 65. Naši občané jsou pracovití, pilní, dovední, vtipní („otevřené hlavy“) a proto se ve světě i bez vzdělání dopracovávají slušného postavení. Válka lidí nezlepší, proto není divu, že by tu trhlkami chtěla proklouznout nepoctivost „ podfukářství“.

Politický život, politické strany, politické přesvědčení

Se vyznačoval neuvědomělostí a neujasněností. „Zdrojem veškeré státní moci je lid, říká Ústava republiky. Na řízení státu, aspoň viditelně, se podílel větší počet stran. Strany měly program, který více sliboval než nabízel pomoc lidu v boji o život. Svou státnickou úlohu vykonával občan tím, že vhodil do volebního kádí volební lístek. O ten býval volební boj. Přišli rezníci, na

zdech se objevily plakáty, agrární strana dávala za lístek volební i naturálie. Život byl za nezaměstnanosti těžký, pln nejistoty. A tu obyčejně vstupoval občan do té strany, která mu podporou, zaměstnáním neb jiným vypomohla okamžitě v nouzi. Ovšem, že strany měly i své zásadní přívržence.

Strana komunistická :

Vyskytli se i lidé, kteří přijali program strany komunistické, která hlásala, že skutečná pomoc lidu vzejde z přebudování společenského řádu. Při tom jim bylo jasno, že jim hrozí mnoha nebezpečí, především vyloučení z práce. Bylo také postaráno o to, aby jméno strany se stalo hanlivým a vykřičeným. Touha lidu po lepším životě dokázala, že v r. 1921 byla tu Janem Augustinem č. z Kubějky založena komunistická strana, která ve volbách získala 4 mandáty (ze 16 členů obecního zastupitelstva). Mandáty obsadili : Jan Augustin, Michal Bíl č. 58, Josef Pařenica č. 95, Pavel Ondryáš ze Skálí a Hubert Žitník č. 284. Do tří let byla strana znemožněna a členové přešli k národním socialistům.

Politická moc :

Nejmocnější strana byla republikánská-zemědělská, která i v okresním zastupitelstvu strhla na sebe rozhodující moc. Stranu vedl vlivný Emanuel Vencl, ředitel zimní hospodářské školy v Rožnově p. R. a poslancem národního shromáždění. Dle slov Oldřicha Divína č. 45 do práce bylo možno dostat se jen přes členství v této straně. V naší obci vedl tuto stranu Augustin Janíček č. 122 starosta. Lidovou stranu vedl Cyril Pařenica č. 70, Augustin Blinka č. 53 a později Josef Křištof 97. Vedoucí strany českých socialistů později zvaných národních socialistů byli : Robert Malina, řídící učitel, Josef (Antonín) Mrázek, obchodník, Karel Malina č. 119, hoteliér, Josef Vašek č. 235 a Jan Fiurášek č. 219.

Poměrně nejslabší strana sociálních demokratů byla vedena Oldřichem Divínem č. 45, Jiřím Galčanem č. a Leodekarem Očadlíkem, řídícím učitelem.

Volby

Uvedu výsledky některých voleb :

Obecní volby 27. září 1931 :

Čsl. strana lidová 140 hlasů, 4 mandáty.

Republikánská strana 209 hlasů, 10 mandátů

Jednota lomkařů v Kněhyních 96 hlasů, 3 mandáty

Občanská strana nezávislá : 39 hlasů. 1 mandát

Skupina maloročníků a domkařů : 206 hlasů, 6 mandátů

Čsl. strana národně socialistické 122 hlasů, 4 mandáty

Obecní volby 12. června 1938 :

Republikánská strana 152 hlasy, 5 mandátů

Čsl. strana lidová 223 hlasy, 6 mandátů

Národně socialistická strana 98 hlasů, 3 mandáty

Sociálně-demokratická strana 109 hlasů, 3 mandáty

Odborová organizace soc. dem. 119 hlasů, 4 mandáty

Otčina 34 hlasů, 1 mandát

Odborná organizace strany republikánské 73 hlasy, 1 mandát

Starostové naší obce byli :

*V poválečné době do r. 1927 Rudolf Jurečka č. 29
Pavel Fiurášek č. 23 do roku 1929
Augustin Janíček č. 122
Josef Křištof č. 97 od roku 1938 do roku 1945.*

Obecním tajemníkem je Michal Bernátek (od 1.8.1930).

Obecní samospráva :

Obecní zastupitelstvo konávalo schůze v hostincích nebo v bytě starosty. Starosta a obecní tajemník úřadovali ve svém bytě. Kancelářských prací bylo málo a proto je mohl tajemník vykonávat při svém povolání.

Školou, tiskem, rozhlasem byl šířen kult Tomáše Masaryka, který se tu částečně ujal.

Hitlerismus, opevňovací práce, mobilisace, Sudety

Že však naši občané jsou zcela oddáni myšlence samostatného československého státu ukázaly události v Německu. V roce 1933 uchvátil tam moc Adolf Hitler. Zřídil vůdcovský stát, hlásal strohý nacionalismu a rozšíření životního prostoru na úkor méněcenných národů, mezi než řadili i nás. To naše lidi uráželo a burcovalo k odporu, když Hitler ukoval těžkou válečnou mašinu, a chystal se rozdrtit především nás. Hospodářská krise poněkud polevila tím, že část pracovních sil se zaměstnala stavbou opevnění na hranicích. Zemědělci zůstávali však zadlužení a všechny snahy o oddlužení nenesly výsledku. Každý očekával, že se v této věci musí něco stát. Částečně také pomohla stavba strategicky důležité silnice na Bumbálku, kam naši občané denně pěšky docházeli. Vcelku byl lid spokojenější a úklady proti našemu státu napjatě sledoval v tisku i rozhlasu, zvláště bouřlivé hnutí henleinovské mezi Sudetskými Němci. Došlo k mobilisaci 21. května 1938 a pak k osudným událostem na podzim.

23. září 1938 byla vyhlášena všeobecná mobilisace všech záložních vojáků do 40 let. Obec se vyprázdnila, neboť mužové odhodlaně spěchali s kufry do Rožnova k vlaku, aby bránili vlast, s důvěrou očekávali bratrskou pomoc od Sovětského svazu. Národní smutek nad održným územím se rozhostil i v naší obci.

Politický život, okupace :

Organisoval se znovu politický život systémem dvou stran : Národní jednoty a Strany práce. Byla však k tomuto systému apatie. K Národní jednotě inklinovala majetná třída a buržoasie k Straně práce dělnický třída. Nový politický život se již nerozvinul, ale přišel 15. březen 1939, kdy k nám vtrhla německá vojska a okupovala české země. V Rožnově byla umístěna 8. pancéřová divise a první němečtí vojáci přijeli na Bečvu na sidecarech s helmami na hlavách, v polní šedi. Byli pyšní, nepřístupní, mlčenliví. S obyvatelstvem se nestýkali. V němém úžasu to sledoval náš lid a starostlivě očekával příštích věcí.

Buržoasie :

Život buržoasie za první republiky se vyznačoval hojností statků třeba jen spotřebních a bezstarostností. Její příslušníci si chodívali na Bečvy „zařádit“. Hotely tu byly nejkrásnější, moderně vybavené budovy, na březích Kněhyně „Na Zole“ byly postaveny skautské sruby. Návštěvníci namnoze hověli pitkám a pohlavním výstřednostem. Josef Fárek pozoroval na Pústevnách v hotelu, kterak vyšší činitelé z průmyslu z Ostravy se bavili tím, že všechno sklo, které v hotelu našli rozbili a pak hotově vyplatili 25 000 Kč.

Služby obyvatelstvu :

V roce 1932 byla zřízena v obchodě Boženy Mikulenkové na ulici telefonní hovorna nákladem 7 800 Kč. Obec zaplatila 50%, t. j. 3 900 Kč, z Bařova fondu bylo na tuto akci poskytnuto 2 000 Kč. Tamtéř byla umístěna pořtovna (od roku 1913) přičleněná k pořtovnímu úřadu v Hutisku. Pořtovním doručovatelem byli : Josef Janiček č. pak Josef Vaněk, obuvník z Kněhyň č. 281.

Doprava :

První autobus s Rožnova na Horní Bečvu přes naši obec vlastnil Josef Sypták z Valašského Meziříčí a pan Znorovský. Tento byl krytý a pojal asi 8 - 10 lidí. Pak autodopravu převzal X. Vencel z Rožnova p. R., který zavedl již větší autobus.

Počet obyvatelstva :

Počet obyvatelstva činil dle sčítání lidu 2. prosince 1930 - 1 641 obyvatel.

Počet narozených :

ROK	MUŽŮ	ŽEN	CELKEM	MANŽELSKÝCH	NEMANŽELSKÝCH	MRTVĚ NAROZENÝCH
1929	37	30	64	60	7	3
1930	41	29	69	67	3	1
1931	34	39	69	62	11	4
1932	36	38	74	63	11	-
1933	30	21	46	44	7	5
1934	39	31	67	60	10	3
1935	31	33	64	56	8	-
1936	28	24	51	48	4	1
1937	22	28	50	49	1	-
1938	26	31	56	56	1	1
1939	20	26	46	44	2	-

Počet zemřelých :

ROK	MUŽŮ	ŽEN	CELKEM
1929	18	16	34
1930	17	20	37
1931	24	15	39
1932	13	23	36
1933	15	15	30
1934	17	8	25
1935	16	7	23
1936	9	11	20
1937	11	10	21
1938	11	8	19
1939	12	17	29

Vražda

Během celého období stala se 1 vražda a to v čísle 69 Cyril Kachtík byl zavražděn neznámým vrahem pro peníze.

Lékařská péče

Lékařskou péči poskytoval MUDr. Rudolf Peschl v Hutisku, který tu působí od r. Lékař byl volán k nemocnému jen v případě smrtelného onemocnění. Lékař byl přivážen najatou bryčkou. Jinak se lidé léčili domácími prostředky jak křen a podobně. Dělníci nemocensky pojištění obdrželi léky zdarma, ale ztěžovali si, že na všechny nemoci obdrží jen růžovou vodu, chuti po nahořklých mandlích.

Nutno zaznamenat lidumilnost a srdečnost jmenovaného lékaře, který ochotně v každou hodinu i noční poskytoval pomoc. Chodilo k němu i hodně pacientů ze Vsacka, kde byl znám dobrou pomocí při zapálení plic.

Lidová přírodní léčba

V Kněhyních u Skokana provádí bylinnou léčbu Josef Vaněk. Je věhlasný na západním Slovensku, kde je nazýván „zemským bohem“. Hledali u něho pomoc i lékaři. U Slováků platí za jasnovidce a čaroděje.